

Ommetje langs de Moezel

Meander met de Moezel mee door het Duitse land. Stroomafwaarts van Trier beland je na ruim een half uur in Bernkastel-Kues, het juweel van de regio. Het is een *picture perfect* en prachtig geconserveerd middeleeuws stadje in een scherpe bocht van de rivier. Rondom zijn de hellingen bedekt met wijngaarden die bijna reiken tot in de kassei-straatjes tussen de prachtige zeventiende-eeuwse huizen. Loop een stuk de helling op naar restaurant Schützenhaus, dat de bijnaam *balkon van Bernkastel* draagt. Het uitzicht is fenomenaal. Iets hoger staan de gerenoveerde ruïnes van het middeleeuwse Burg Landshut waar 's zomers concerten plaatsvinden op de binnenplaats en het panorama nog weidser is. Beneden is een bezoek aan de Cusanus Bibliotheek de moeite waard, genoemd naar kardinaal Nikolaus Cusanus, een bekende vijftiende-eeuwse theoloog en geleerde. Zijn collectie van duizenden eeuwenoude boeken is uniek. Vanuit Trier naar het zuiden ligt de Saarregio. Hier tippen we het pittoreske centrum van Saarburg, waar zich tussen de terrassen een waterval naar beneden stort. Voor een perfecte wijnproeverij en prima diner ga je naar Weingut Michael Hutmacher in Konz-Oberemmel, gelegen op een jaloersmakende locatie. Op het terras zie je, met een glas rivaner in de hand, de zon ondergaan boven de Saarländse heuvels.

Zie ook: www.weingut-hutmacher.de.

Trier staat bekend om de duizenden jaren oude overblijfselen uit de Romeinse tijd. Maar het komende jaar draait alles om een beroemdheid die pas twee eeuwen geleden werd geboren in de Duitse stad aan de Moezel: Karl Marx, de grondlegger van het communisme.

SELFIE IN TRIER MET KARL MARX

De fraaie Moezel en de hellingen met wijngaarden bij Bernkastel-Kues, een half uur stroomafwaarts van Trier.

Michael Thielen (66) krijgt het dit jaar waarschijnlijk drukker dan ooit. Met zijn imponerende grijze haardos, baard en snor is hij een opvallende verschijning in Trier. Zet hem een mijter op – denk je al snel als Nederlander – en hij zou de perfecte sinterklaas zijn. Niets meer aan doen.

Maar in de historische Duitse stad zien voorbijgangers in de gepensioneerde docent Duits en Engels eerder gelijkis met Karl Marx, een van de beroemdste figuren die Trier voortbracht. Dat merkt Thielen dagelijks. Niet alleen heel Trier kent hem maar vooral toeristen houden de look-a-like geregeld staande voor een selfie.

Thielen vindt dat niet erg; hij is een bewonderaar van Marx, die met het schrijven van *Het Communistisch Manifest* en *Het Kapitaal* geldt als de 'uitvinder' van het communisme. „Dat grote respect voor Marx stamt uit mijn studententijd toen ik mezelf als nieuwkomer in Trier moest bevrijden van een benauwende, autoritaire jeugd in de Eifel. Ik herkende me enorm in de strijd die Marx leverde tegen de gevestigde orde.“ Hij vertelt het terwijl hij geroutineerd poseert voor weer een foto. Met het Marxjaar is Thielen's *finest moment* aangebroken.

ROMEINS

Trier was in de laat-Romeinse tijd de hoofdstad van het westelijke Romeinse rijk en dat is goed te zien aan alle overblijfselen uit de tijd dat het hier *Augusta Treverorum* heette. Enorme keizerlijke heerten, het amfitheater en de best bewaarde antieke stadspoort ten noorden van de Alpen: de Porta Nigra. Je bent wel even bezig om Romeins Trier tot je te nemen, want zo dominant als de antieke grootmacht tweeduizend jaar geleden was, zo aanwezig is ze nu nog.

Karl Marx trekt in al die archeologische rijkdom niet vanzelf de aandacht. Een themawandeling brengt daarin verandering, te beginnen bij Das Weinhaus op de hoek van de Brückenstraße, waar Karl Marx op 5 mei 1818 werd geboren. Het wijnhuis herinnert zelfs midden in de stad eraan dat we ons in de Moezelregio bevinden, beroemd door de riesling- en elblingwijnen. Al sinds keizer Karel de Grote, die in de achtste eeuw als eerste de verbouw in deze regio reguleerde, domineren wijngaarden de oevers van de Moezel; ook Karl Marx groeide op tussen de druiven.

Het bleef niet bij opgroeien alleen – zo vertelt een kunsthistoricus en wijnkenner terwijl we nippen aan een riesling brut – de basis van Marx' communistische opvattingen is gedrenkt in wijn. Dat wil zeggen: toen de wijnboeren in het Moezelgebied door een combinatie van mindere kwaliteit van de wijn en protectie- en tolmaatregelen van onder meer Nederland – de Rijn was een belangrijke transport-

route – in de armoe belandden, trok Karl Marx zich hun lot aan.

ACTIVISME

Marx schreef als journalist voor de *Rheinische Zeitung* in Keulen samen met een collega een reportage over de hoge financiële nood in zijn geboortestreek. Het was zijn eerste openlijke politiek-revolutionaire activisme dat lang daarna zou leiden tot zijn belangrijkste werk *Het Kapitaal*. Bij een laatste slok riesling kijken we naar het schilderij van Marx tussen de enorme tot de nok toe met flessen gevulde kasten in het wijnhuis. Oh... daarom hangt hij hier! Overigens was wijndrinken twee eeuwen geleden niet voorbehouden aan volwassenen. In een brief waarin Marx ooit zijn beste vriend en medeactivist-door-dik-en-dun Friedrich Engels bedankte voor de wijn die hij hem had bezorgd voegt hij toe dat die ook zijn kinderen prima had gemaakt.

“DE BASIS VAN MARX' COMMUNISTISCHE OPVATTINGEN IS GEDRENKT IN WIJN

Naar buiten dan, waar de tocht door de stad voert langs de school waar Marx les kreeg, met ernaast de Jezuitenkerk die hij bezocht, en die eindigt bij de Porta Nigra, het visitekaartje en belangrijkste *landmark* van Trier. De 'aartsvader van het communisme' zag dit indrukwekkende Romeinse bouwwerk in zijn jonge jaren dagelijks vanuit zijn ouderlijk huis. Het huis staat er nog, maar is tegenwoordig een winkel met goedkope prullen. Producten uit lagelonenlanden die zogezegd de filosofie van de voormalige bewoner van het pand omgekeerd evenredig tonen. Hoe ironisch en best een beetje zuur, vindt ook de gids.

Dan nog maar wat foto's maken van de namaak Karl Marx. Niet met de Euroshop op de achtergrond, maar met de Porta Nigra. Alsof de Romeinen Marx wel snaptten.

Karl Marx

Karl Marx (Trier 1818-Londen 1883) leidde een veelbewogen leven als onder anderen filosoof, econoom, historicus, journalist, revolutionair socialist, echtgenoot, vader van zeven kinderen en armoedzaaier; hij werd grotendeels door zijn vriend Friedrich Engels in zijn levensonderhoud voorzien. Marx' strijd tegen sociaal onrecht hield gelijke tred met de industriële revolutie die veel sociale misstanden tot gevolg had. Marx liep daartegen te hoop en verkondigde de revolutie van het proletariaat. Friedrich Engels was een zoon van een rijke fabrieksdirecteur die arbeiders uitbuitte in Manchester. Hij koos partij tegen zijn vaders en trok met Marx op in diens missie. Een van de beroemde uitspraken van Marx is *De geschiedenis van de tot nu toe bestaande samenleving is de geschiedenis van klassenstrijd*. Marx werd om zijn intelligente maar fanatieke activisme door verschillende landen, waaronder Frankrijk en Duitsland, tot persona non grata verklaard. Als stateloos burger leefde hij de tweede helft van zijn leven in Londen, waar hij zijn belangrijkste werken publiceerde, waaronder het eerste deel van *Het Kapitaal* (de twee overige delen verschenen na zijn dood).

De ideeën van Karl Marx hebben een kolossale invloed gehad op de wereldpolitiek. De Russische Revolutie van 1917 leidde tot de communistische Sovjet-Unie, die een eigen draai aan Marx' ideeën gaf. (Er schijnen nogal wat mensen te zijn die vanwege deze Russische connectie denken dat Karl Marx uit Moskou kwam, terwijl hij in werkelijkheid nooit oostelijker dan Berlijn is geweest). Talloze wereldleiders – Lenin in Rusland, Mao Zedong in China, Fidel Castro in Cuba, Salvador Allende in Chili – verklaarden zich schatplichtig aan Marx. Veel tegenstanders van deze communistisch-socialistische revolutionairen (die zich later meestal als dictators manifesteerden), rekenen Marx als 'bron van de ellende' miljoenen doden aan. Tegenwoordig wordt er meer onderscheid gemaakt tussen de ideologie van Marx en degenen die daarmee aan de haal gingen voor eigen gewin.

“MARX' OUDERLIJK HUIS STAAT ER NOG MAAR IS NU EEN WINKEL MET PRULLEN

6 meter communistisch brons

Dit jaar vinden in Trier activiteiten plaats rond de 200ste geboortedag van Karl Marx. In drie musea lopen vanaf 5 mei (Marx' geboortedag) tentoonstellingen die de hoofdpersoon en zijn ideeën vanuit verschillende invalshoeken belichten. In het Karl Marx Haus zijn onder meer een oorspronkelijk exemplaar van *Het Kapitaal* (met de Bijbel behorend tot de meest gedrukte boeken ooit) te zien, met persoonlijke aantekeningen van Marx zelf, zijn zakhorloge en de stoel waarin hij in 1883 overleed. Ook zijn er een musical en een opera over het leven van Karl Marx gemaakt. Maar het meest opmerke-

lijke dat Trier in 2018 staat te wachten is het cadeau van China aan de stad: een meer dan 6 meter hoog bronzen standbeeld van Marx. Na heftige discussies heeft de gemeenteraad uiteindelijk besloten het gevaarte te accepteren en het te plaatsen op een nog nader te bepalen plek in het centrum van Trier, mogelijk het Simeonstiftsplatz nabij het familiehuis. Volgens de burgemeester van Trier is Karl Marx een van de grootste burgers van de stad, die moet je niet willen verstoppen.

Zie ook: www.karl-marx-ausstellung.de/home.html; www.trier-info.de.

Van boven naar beneden: een supermarkt in Trier heet de bezoekers hartelijk welkom in de Karl Marxwijk; gids Michael Thielen vertoont gelijkis met Karl Marx, wiens 200ste geboortedag in Trier dit jaar uitgebreid wordt herdacht; sfeervolle vakwerkhuiskes kenmerken Bernkastel-Kues, zoals Weinstube Spitzhäuschen.